

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	44626
Nom	Bases de la farmacoterapia oncològica
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2219 - M.U. en Infermeria Oncològica	Facultat d'Infermeria i Podologia	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2219 - M.U. en Infermeria Oncològica	5 - Bases de la farmacoterapia oncològica	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
CAULI, OMAR	125 - Infermeria

RESUM

Desde la aparición de los primeros fármacos con efectividad sobre el cáncer al inicio de la década de 1940, el tratamiento del cáncer ha experimentado un notable desarrollo en los últimos años como consecuencia de la intensa investigación que se está llevando a cabo en esta área.

En la actualidad la quimioterapia puede lograr la curación de una serie de tumores, prolongar la supervivencia en otros casos o paliar los síntomas cuando la enfermedad se encuentra extendida. Por ello, la intención terapéutica hace que se contemplen diferentes estrategias en la aplicación de la quimioterapia: adyuvante, neoadyuvante, de inducción, alternante, regional y concomitante.

Todos estos aspectos exigen la capacitación permanente y especializada del profesional enfermero para avanzar en la búsqueda de estrategias que posibiliten abordar los cambios que se van produciendo y garantizar la calidad de los cuidados de enfermería especializados en oncología.

Se va a profundizar también sobre el uso de fármacos biológicos y la terapia hormonal al ser cada vez más extendido su uso en el campo de la oncología

Se va a dedicar una unidad temática a la administración de fármacos y al cuidado de cateteres.

Se dedica una unidad temática de importancia para el personal de enfermería que es la nutrición del/la paciente oncológico/a.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No se han especificado restricciones de matrícula con otras asignaturas del plan de estudios.

COMPETÈNCIES

2219 - M.U. en Infermeria Oncològica

- Avaluar, interpretar, qüestionar i sintetitzar críticament la informació obtinguda en el desenvolupament d'investigacions i la seua expressió en termes d'evidència basada.
- Capacitat per identificar situacions de risc durant el procés de tractament i cures del càncer.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint contextos reals i aportant i coordinant els propis coneixements amb els d'altres branques i intervinents.
- Utilitzar les diferents tècniques d'exposició-oral, escrita, presentacions, panells, etc-per comunicar els seus coneixements, propostes i posicions.

- Projectar sobre problemes concrets els seus coneixements i saber resumir i extractar els arguments i les conclusions més rellevants per a la seva resolució.
- Participar en debats i discussions, i ser capaços de resumir-los i extraure d'ells les conclusions més rellevants i acceptades per la majoria.
- Capacitat per a la identificació de problemes i plantejament d'hipòtesis d'investigació en cures oncològiques a partir de marcs teòrics infermers.
- Capacitat per a dissenyar i dur a terme protocols d'investigació en infermeria oncològica.
- Conèixer i identificar les particularitats de l'administració de fàrmacs en la persona afecta d'una patologia oncològica, adquirint l'habilitat necessària per a actuar de forma eficient i eficaç en cada situació.
- Integrar en la presa de decisions de l'equip multidisciplinari que atén persones amb patologia oncològica i a les seues famílies, el coneixement de les normes legals vigents, les característiques ètiques i la perspectiva de gènere i el principi d'igualtat entre hòmens i dones.
- Integrar els principis de seguretat del pacient en totes les activitats relacionades amb l'atenció d'infermeria oncològica.
- Elaborar i manejar els escrits, informes i procediments d'actuació més idonis per als problemes suscitats enfront de la patologia oncològica. Adquirir les habilitats personals que faciliten la inserció i el desenvolupament professional en l'àmbit de la infermeria oncològica.
- Ser capaç d'identificar les necessitats, diagnòstics i situacions de risc en cada una de les etapes de la malaltia oncològica.
- Ser capaços de distingir i seleccionar les fonts rellevants que permeten obtindre la informació per a facilitar la resolució de problemes, elaboració d'estratègies i assessorament per a l'exercici de l'activitat infermera en l'àmbit de l'oncologia.
- Acceptar la responsabilitat de la investigació en el camp de la infermeria oncològica per al seu desenvolupament professional, utilitzant l'avaluació com el mig per a reflectir i millorar la seua actuació i augmentar la qualitat dels servicis prestats.
- Identificar i distingir els sistemes de registre i de gestió de la informació relacionats amb el pacient oncològic.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

1. Que los y las estudiantes comprendan que el uso racional de los fármacos antineoplásicos se basa en los conocimientos existentes sobre los mismos; en función de su mecanismo de acción y farmacocinética en el ser humano.
2. Que los y las estudiantes conozcan los diferentes grupos de fármacos antineoplásicos, los principios de su autorización, uso e indicación y los mecanismos de acción de los mismos.

3. Que los y las estudiantes tengan la capacidad de utilizar correctamente los medicamentos antineoplásicos, evaluando los beneficios esperados y los riesgos asociados y/o efectos secundarios derivados de su administración y consumo.
4. Que los y las estudiantes hayan desarrollado las habilidades necesarias para la administración de los medicamentos antineoplásicos adaptando el procedimiento a las características del paciente.
5. Que los y las estudiantes identifiquen las principales causas de variación individual en la respuesta farmacológica, cuyas consecuencias podrían ser falta de eficacia en unos casos o toxicidad en otros.
6. Que los y las estudiantes sean capaces de integrar los conocimientos adquiridos para poner en marcha las medidas encaminadas a prevenir o paliar la toxicidad de los medicamentos antineoplásicos.
7. Que los y las estudiantes sepan transmitir la información que debe recibir el paciente y sus familiares en relación al tratamiento farmacológico del cáncer.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. PRINCIPIOS BÁSICOS DEL TRATAMIENTO DEL CANCER

- Papel de los fármacos.
- Farmacodinamia
- Abordaje terapéutico según el estadiaje en cancer de mama, pulmón y colon.

2. EL CÁNCER EN EDAD PEDIÁTRICA

- Principales tipos de cáncer en edad pediátrica
- Leucemias
- Tumores sólidos
- Tumores del Sistema Nervioso

3. AGENTES CLÁSICOS (CITOTÓXICOS)

- Compuestos alquilantes
- Análogos del platino
- Antimetabolitos
- Derivados de productos naturales
- Asparaginasa

4. FÁRMACOS ANTIDIANA, LOS FÁRMACOS "BIOLÓGICOS", TERAPIA HORMONAL

- Inhibidores de la tirosina-quinasa
- Anticuerpos monoclonales
- Inhibidores la angiogénesis tumoral
- Terapia hormonal: caso del cáncer de mama y próstata

5. EFECTOS ADVERSOS Y TERAPIA DE APOYO O SOPORTE

- Factores de crecimiento hematopoyético
- Antieméticos
- Tratamiento del dolor
- Bifosfonatos y otros fármacos de acción en el hueso
- Otras terapias de soporte
- Efectos adversos tardíos

6. PREPARACIÓN, ADMINISTRACIÓN Y MANIPULACIÓN DE LA QUIMIOTERAPIA

- Riesgos, incluidos los medioambientales
- Normas generales de trabajo.
- Quimioterapia oral.
- Incompatibilidades fisicoquímicas

7. CONTROL Y CUIDADO DE LOS ACCESOS VASCULARES

Accesos periféricos.

Accesos centrales.

Descripción de procedimientos.

Costo-beneficio para el paciente.

Cuidados de enfermería.

8. ABORDAJE NUTRICIONAL DEL PACIENTE ONCOLÓGICO

Evaluación del estado nutricional (práctica de antropometría básica y manejo de cuestionarios de valoración nutricional)

Causas de desnutrición en el paciente oncológico

Riesgo nutricional

Manifestaciones clínicas de la desnutrición en el paciente oncológico

Requerimientos nutricionales

Intervención dietética en el paciente oncológico: estrategias (casos prácticos)

Nutrición artificial en el paciente oncológico (casos prácticos)

Nutrición enteral

Nutrición parenteral

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	40,00	100
Seminaris	5,00	100
TOTAL	45,00	

METODOLOGIA DOCENT

El desarrollo de las clases se llevará a cabo mediante las siguientes opciones:

Clases magistrales participativas

Aprendizaje basado en problemas

Trabajo en grupo guiado

Trabajo autónomo

AVALUACIÓ

Examen tipo test (cada pregunta acertada vale 1 punto y cada pregunta equivocada resta 0.25 puntos, las preguntas en blanco no puntúan). 80%

Presentación y defensa de los materiales elaborados 20%

REFERÈNCIES**Bàsiques**

- Airley R: Cancer Chemotherapy : Basic Science to the Clinic. Wiley, 2009.

Chabner BA, Longo DL: Cancer Chemotherapy and Biotherapy: Principles and Practice, 5th de. Lippincott Williams & Wilkins, 2010.

Dicato MA: Side Effects of Medical Cancer Therapy. Springer London, 2013.

Priestman T: Cancer Chemotherapy in Clinical Practice. Springer London, 2012.

Rudek MA, Chau CH, Figg WD, McLeod HL: Handbook of Anticancer Pharmacokinetics and Pharmacodynamics. Springer New York, 2014.

Complementàries

- Spencer P, Holt, W: Cancer Etiology, Diagnosis and Treatments : Anticancer Drugs : Design, Delivery and Pharmacology. Nova, 2009.

Banna GL, Collovà E, Gebbia V, Lipari H, Giuffrida P, Cavallaro S, Condorelli R, Buscarino C, Tralongo P, Ferraù F. Anticancer oral therapy: Emerging related issues. Cancer Treatment Reviews 2010; 59:560-5.

Gallieni M, Pittiruti M, Biffi R. Vascular Access in Oncology Patients. CA Cancer J Clin 2008;58:323-346.

Lester J. Safe Handling and Administration Considerations of Oral Anticancer Agents in the Clinical and Home Setting. Clinical Journal of Oncology Nursing 2012; E192-E197.

Riechelmann RP, Del Giglio A. Drug interactions in oncology: how common are they? Annals of Oncology 2009; 19:1907-1912.

Wood L. A review on adherence management in patients on oral cancer therapies. European Journal of Oncology Nursing 2012; 432-438

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

Continguts

No hi ha canvis respecte a la guia docent. Tota la matèria subjecta a avaluació estarà disponible en l'aula virtual a disposició de l'alumnat.

1. Volum de treball i planificació temporal de la docència

L'alumnat assistirà al 50% de les classes teòriques (1 dia/semana) i al 100% de les classes pràctiques/informàtica i tutories. El volum de treball i la planificació temporal és el mateix especificat en la guia docent.

2. Metodologia docent

Com a metodologia docent es proposa la classe inversa entregant prèviament a l'alumnat el material docent a través de l'aula virtual. Se sol·licitarà a l'alumnat la formulació de preguntes/dudas sobre este material i el Professorat contestarà a través de l'aula virtual y/o en les classes presencials als dubtes plantejades per part de l'alumnat. Així mateix alguns continguts seran exposats en classe podent seguir l'estructura d'una classe magistral y/o la realització d'activitats didàctiques que fomenti l'adquisició dels continguts de l'assignatura.

3. Avaluació

L'esquema de l'avaluació de l'assignatura és paregut a què es detalla en la guia docent excepte que l'examen final constituirà el 60% de la nota final i les activitats presencials i no presencials constituïran el 40% de l'avaluació final. En el cas que l'alumnat per causes justificades no puga realitzar les activitats presencials en aula, la nota final en estos casos serà constituïda pel 80% per la nota obtinguda en l'examen final i el 20% per la nota obtinguda en les activitats no presencials. És imprescindible que s'obtinga almenys una nota de 5.0 sobre 10 punts en cada part per a poder aprovar l'assignatura. L'examen final i totes les activitats que no es realitzen en l'aula serán proves cronometrades i les preguntes es presentarán en orde aleatori i seqüencial sense possibilitat de tornar arrere o anar avant en l'orde de les preguntes.

4. Bibliografia

Sense canvi respecte a la guia docent.